

Проблема виховання та навчання обдарованих дітей в періодичному друку США (останнє десятиліття ХХ ст. – поч. ХХІ ст.)

Проблема навчання та виховання обдарованих дітей вже давно стала проблемою не тільки окремо взятої родини або школи, але й суспільства в цілому. Актуальність цієї проблеми полягає в тому, що діти з неординарними здібностями завжди привертали й привертають до себе увагу. Журнали газети та інші засоби масової інформації відображали питання навчання та виховання обдарованих дітей усіма доступними засобами. Треба зазначити, що за останні два – три десятиріччя кількість періодичних видань в США збільшилось в декілька разів. Саме тому є зацікавленість цим відрізком часу. Завдяки цьому маємо можливість вивчити якомога більше матеріалу стосовно даної проблеми. Отже метою статті є аналіз деяких періодичних видань США починаючи з 90х рр. минулого століття та закінчуючи 2003 роком. Цей аналіз допоможе побачити, на якому рівні підіймалась та обговорювалась проблема навчання та виховання обдарованих дітей. Але й не виключається можливість вивчати проблему виховання та навчання обдарованих дітей в період 50х – 60х рр. минулого століття в подальших статтях для того, щоб побачити динаміку розвитку зацікавленості дослідженнями з цієї проблеми. Бо, наприклад, вже в 1911 році “Американський журнал” («American Magazine») опублікував данні про велику кількість обдарованих дітей Вікторіанської епохи, до речі, серед яких були В.Д. Сідс, В. Стоунер та А. Берл.

Багато вчених дотримуються думки, що кожна дитина при народженні наділена однаковими здібностями. Також існує поняття дородового впливу матері на розумові здібності її майбутньої дитини.

Метод дородової стимуляції розумового розвитку дитини, запропонований Масару Ібуком, містить теорію, яка стверджує, що існує зв'язок між мамою та плодом, а це впливає на розумові здібності майбутньої дитини. Батьки повинні розуміти те, що саме від них залежить, чи збереже ще не народжена дитина той дар, який дає їй природа, протягом наступних років чи ні. Як приклад сюди можна привести слова Ж.-Ж. Руссо: “Виховання людини починається з її народження; вона ще не розмовляє...але вже вчиться”. Ось чому так важливо, щоб батьки були підготовлені вчасно розпізнати обдарованість своєї дитини, вміти підтримати, стимулювати й розвивати її неординарні здібності в подальшому житті. Саме тому батьки повинні бути ознайомлені з різноманітними методиками й програмами для стимулювання розвитку мозку своєї дитини, як сказав Януш Корчак, видатний дитячий лікар, педагог, письменник: ”В себе в думках, десь в собі вона (дитина) відчиняє новий, ще більш дивовижний світ”. Нажаль, не всі батьки розуміють всю ту відповідальність, яку вони беруть на себе при народженні дитини й, таким чином, як правило вони не ознайомлені з такого роду методиками. Але все ж необхідно зазначити, що в США існують спеціальні школи, курси, програми на допомогу батькам, а також є велика кількість спеціальної літератури, яка піднімає й розглядає проблему виховання обдарованих дітей починаючи з народження й до моменту, коли в житті дитини з'являються вихователь, а згодом і вчитель.

Періодичні видання Америки приділяють велику увагу проблемі навчання та виховання обдарованих дітей. В таких виданнях необхідну інформацію можуть почерпнути всі, починаючи з дослідників й педагогів та закінчуючи батьками обдарованих дітей.

Досліджуючи можливості доступу вчених та батьків до інформації, яка їх стосується, слід відмітити, що в США, як ті так і

інші, мають можливість скористуватись не тільки періодичними виданнями газет та журналів, але й також інтернет виданнями, що більш зручно, тому що в більшості випадків вони є безкоштовним або дуже дешевим джерелом інформації. Так, наприклад, будь яка людина, що бажає, може скористатись календарем для обдарованих дітей, який містить не тільки розклад розумової й фізичної діяльності обдарованої дитини, але й пропонує перелік видань, які можуть прийти у нагоді в процесі росту дитини. Наявність такого календаря в інтернет журналі «Kid source Online» дає можливість батькам побудувати виховний процес таким чином, щоб дитина могла всебічно розвиватись не тільки в школі, але й вдома. Як вже було зазначено вище, такого роду інформація доступна як батькам, так й вченим, педагогам, у яких виникає постійна необхідність брати інформацію у періодичних виданнях. Педагогам відчинений інформаційний доступ, який необхідний для підвищення своєї професійної кваліфікації. В цьому велику роль відіграє можливість кваліфіковано підготувати педагогів у роботі з неординарними дітьми. Так, наприклад, періодичні видання США друкують статті, які містять методичну інформацію, що розрахована на широке коло читачів і стосується обдарованих дітей. Участь педагогів в різноманітних конференціях, форумах дає їм можливість не тільки поділитись своїми дослідженнями, але й взяти для себе нові методичні ідеї, та, склавши їх з власним досвідом, отримати результат, який буде мати більш позитивного, ніж просте читання періодичних відань. Наприклад, журнал “Обдаровані діти сьогодні” («Gifted Children Today Magazine») навесні 2003 року опублікував статтю Рени Суботник “Іншими очима: кульмінаційний проект – Проект для обдарованих дітей”. В цій статті описуються етапи програми, яка проходила влітку 2001 року. Сім обдарованих дітей підліткового віку протягом тижня приймали участь в цій програмі. Вона була створена

для того, щоб розвинути їх неординарні таланти. Ця новаторська програма, яка названа “Кульмінаційний Проект” («The Pinnacle Project»), була заснована Американською Психологічною Фундацією (АПФ) («The American Psychological Foundation») та проводиться кожний рік Центром дітей АПФ.

Також слід зазначити, що існує велика кількість збірок наукових статей, до яких є можливість доступу як в друкованому виконанні, так й через комп’ютерну мережу. Ці збірки містять виступи вчених на різноманітних конференціях, форумах та самітах. Так, в серпні 2001 року проходив фінальний саміт, на якому були обговорені проблеми навчання та виховання обдарованих дітей. Там же Девід Соненборн зробив доповідь на тему “Сила Наставника”. В своїй доповіді (а пізніше в статті) він описує відносини між учнем та його наставником, та ту силу впливу, яку має наставник. Наставник є духовним та науковим керівником обдарованої дитини. Кому, як не йому, знати всі складні місця навчання та виховання неординарної особистості. Підхід до дитини, вміння знайти приховані резерви розумової діяльності, можливість самореалізації – це й є головні задачі наставника.

Той факт, що преса допомагає батькам та педагогам, не можна оскаржити, але й не треба забувати і про ті випадки, коли преса не тільки заважала жити обдарованим дітям, але й змінювала їх життя.

Так у березні та травні 1991 року вийшла стаття доктора Колумбійського Університету Кеті Керлей “Високообдаровані діти та преса” у періодичному виданні “Розуміючи наших обдарованих дітей” (“Understanding Our Gifted Children”), в якій вона наводить багато прикладів, таких ситуацій, коли саме преса впливала на життя обдарованих дітей.

Можна навести як приклад випадок, який трапився у житті Сьюзан, яка у віці 10 років була студенткою денного відділення

коледжу. На жаль, вона обов'язково повинна була відвідувати примусові заняття, які програма місцевого навчального відділу потребувала від її родини. Так як Сьюзен навчалася у дома протягом попереднього року, навчальний відділ наполягав на тому, щоб вона пройшла навчальний тест, щоб довести, що вона дійсно навчалась в цей період. Коли її батьки відмовились, репортер, який висвітлював зустріч шкільного правління, розповів цю історію у місцевій газеті. Наступного ранку заголовки повідомляли “Геній відмовляється довести те, що він навчався вдома”. Того ж ранку репортер зустрівся з родиною “тільки для того, щоб підтвердити деталі історії”. Через два дні на перших сторінках газет з'явилася нова стаття. Родина Сьюзан отримала дзвінки від періодичних видань “Сьогоднішнє Шоу” (“The Today’s Show”) та журналу “Люди” (“People”). Батьки відмовились від подальших коментарів, але це не попередило дзвінки репортерів впродовж всього року після того, як стаття була опублікована.

Будь – який дев'ятирічний студент коледжу, або чотирнадцятирічний письменник, або шестирічний композитор, напевно, привернуть увагу до своїх надзвичайних досягнень. Хоча вони й зачаровують суспільство, такі досягнення також можуть змусити деяких людей відчувати себе невпевнено, можливо тому, що вони не розвинули свої власні здібності, невпевнено тому, що в них немає досвіду для пояснення такого феномену. Безумовно, історична напруга в історії американського суспільства між надзвичайністю та рівністю запровадила також політичні та соціологічні питання.

Ми живемо у оточенні, яке формується засобами мас медіа. Якщо обдаровані діти з'являються на сторінках журналів, в газетах – дуже важливо, щоб репортери мали доступ до інформації, яка допоможе їм зрозуміти унікальні потреби цих дітей. Також важливо, щоб батьки, вчителі та діти розуміли, як працює преса, зрозуміли, що

вони завжди мають право сказати “ні” репортерам. Балансування між цими двома задачами завжди є найважчим завданням.

Авторка наведеної вище статті також підіймає такі питання як:

- чи треба дитині спілкуватися з пресою або ми повинні захищати її від неї?;
- які дострокові наслідки має висвітлення у персі обдарована дитина?;
- що відбудеться, якщо батьки та люди, які працюють з обдарованими дітьми не схочуть спілкуватися з пресою?

Ми повинні розуміти, що ці питання не мають легкої відповіді, бо рішення може бути вірним для однієї родини, але в той же час для іншої руйнівним. “Гласність можна порівняти зі скринєю Пандори – відкрий її – і назад нічого не вернеш”, - пише

Доктор Кеті Керлей. Однак, багато родин, в яких є обдаровані діти часто розуміють, що вони повинні мати справу з деяких питань з пресою.

Доктор Кеті Керлей не тільки наводить приклади поганого впливу преси на життя обдарованих дітей, але також дає поради батькам на різні випадки. Друга частина її статті присвячена цим проблемам. Тут батьки можуть знайти такі поради як:

- пам’ятайте, що ви завжди можете сказати “ні”;
- попросіть час для того, щоб поміркувати, чи слід вам давати інтерв’ю;
- обговорюйте всією родиною, чи слід спілкуватись із пресою;
- зрозумійте роль преси у житті суспільства;
- спочатку думайте, а потім кажіть;
- двічі перевірте з репортером ті факти, які ви йому надали;
- зрозумійте, що репортаж, який вийде у пресі, зробить вашу дитину помітною не тільки зараз, але й в майбутньому.

Отже, судячи з усього вищезазначеного, можна зробити висновки, що періодичні видання можуть допомагати батькам та дослідникам з питань обдарованості, надавати їм потрібну інформацію, навчати вірно поводити себе в оточенні обдарованих дітей, але й в той же час, можуть заважати нормальному розвитку неординарної дитини, створити важкі психологічні умови для її життєдіяльності.

Вивчаючи газети та журнали, а також приймаючи до уваги й інші джерела інформації, такі як інтернет видання, які відображають положення обдарованих дітей в американському суспільстві, можна зазначити, що проблема виховання та навчання обдарованих дітей в американських школах та родинях вивчається багатопланово, що дає можливості для підтримки обдарованих дітей як родиною, так й суспільством, бо, як казав Януш Корчак “Перш за все потрібно, щоб знання знало”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. David Sonnenborn. The Power of a Mentor // Gifted Children Today Magazine. – 2001. – August.
2. Lynda Van Kuren. Responsibility Defined // The Council for Exceptional Children, Section three, Part I. – 1993. – pp 15 – 16.
3. Kathi Kearney. Highly Gifted Children and the Press. Part I // Understanding Our Gifted. – 1991. – March.
4. Kathi Kearney. Highly Gifted Children and the Press. Part II // Understanding Our Gifted. – 1991. – May.
5. Porter Sargent. The Directory for Exceptional Children. 13th ed. - 1994.

6. Rena Subotnik. Through another's eyes: the pinnacle project – Project for gifted children // Gifted Children Today Magazine. – 2003. – Spring.
7. Van Tassel – Baska, J. a practical Guide to Counseling the Gifted in a School Setting (2nd ed.) // The Council for Exceptional Children. – 1990.
8. Winzer, Margret A. The History of Special Education // Gallaudet Univ. - 1993.
9. <http://www.gifted-children.com>
10. <http://visnyk.iatp.org.ua>
11. www.loc.gov
12. www.support@kidsource.com